

Türkiye’de Hane Halkı Aile Yapısının Kadınların Çalışma Süresi Üzerindeki Etkisi

The Effect of Household Family Structure on Women's Working Time in Türkiye

Mücella Bursal^{1*}
İsmail Şentürk²

¹ Sivas Cumhuriyet Üniversitesi,
Ahmet Çuhadaroğlu MYO,
Ulaştırma ve kabin hizmetleri
Bölümü, Sivas, Türkiye,
mubursal@cumhuriyet.edu.tr

² Tokat Gaziosmanpaşa
Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü,
Tokat, Türkiye,
ismail.senturk@gop.edu.tr

*Sorumlu Yazar/Corresponding
Author

Öz: Çalışmanın temel amacı, farklı aile yapısına sahip olan hanelerde kadının, aile içerisindeki rolünün çalışma süresine etkisini incelemektir. Kadınların farklı aile yapılarında farklı sorumlulukları olmasına rağmen, hangi aile yapısında olursa olsun kadının aile içerisinde ortak kabul edilen sorumluluklara sahip olduğu söylenebilir. Bu yüzden aile içerisindeki kadınların çalışma sürelerini ve sonrasında elde edilen bulguları incelenmek önem arz etmektedir. Çalışmamızda yöntem olarak Poisson regresyon modeli kullanılmıştır. Araştırılan deneyde bağımlı değişken değerleri 0, 1, 2, ... gibi tamsayı değerlerini alıyorsa incelenen model Poisson regresyon modelidir. Analizde, ailede hane halkı sorumlusunun eşi olan ve hane halkı sorumlusu olan kadınların çalışma süresine etkisi ayrı ayrı incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, kadının hane halkı sorumlusunun eşi olduğu durumlarda çocuksuz çiftlere göre çocuklu ailelerde haftalık çalışma süresini negatif etkilediği ve çalışma süresinin 0,83 kat azalma olasılığı elde edilmiştir. Kadının hane halkı sorumlusu olduğu durumlarda ise, tek yetişkinli ailelere göre çocuklu ailelerde kadının çalışma süresini pozitif etkilemekte ve çalışma süresinin 2,99 kat daha fazla olma ihtimali tespit edilmiştir. Kadının hane halkı sorumlusunun eşi olduğu ve hane halkı sorumlusu olduğu durumlarda da 0-6 yaş arası bağımlı çocuk sahibi olmanın katsayısı %1 seviyesinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuş ve kadının çalışma süresini negatif etkilediği görülmüştür. Kadının gerek hane sorumlusunun eşi, gerekse de hane sorumlusunun kendisi olduğu durumlarda, çalışma karşılığı gelir değişkeni kadının çalışma süresini pozitif etkilerken, çalışma dışı gelir değişkeninin ise negatif etkilediği tespit edilmiştir. Meslekler ve toplam çalışma hayatı süresi değişkenlerinin katsayılarının ise birçok değişkende anlamlı çıktığı görülmüştür. Çalışmada incelenen veriler Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)'nden elde edilen tüm ülkeyi kapsayan veriler olduğu için çalışmanın bulguları önemli görülmemiştir. İncelenen literatür sonucunda Türkiye’de farklı aile yapılarının, kadınların çalışma süresine etkisini inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamış olması da çalışmanın literatüre önemli katkı yapacağı yönündedir.

Anahtar Kelimeler: Aile Yapısı, Kadın Çalışma Süresi, Kadın İşgücüne Katılım Oranı, Poisson Regresyon, Türkiye

Abstract: The main purpose of the study is to examine the effect of women's role in the family on working hours in households with different family structures. Although women have different responsibilities in different family structures, it can be said that women have common responsibilities in the family regardless of the family structure. Therefore, it is important to examine the working hours of women in the family and the findings obtained afterwards. In our study, Poisson regression model was used as a method. If the dependent variable values in the experiment under investigation take integer values such as 0, 1, 2, ..., the model analysed is the Poisson regression model. In the analysis, the effects of women who are the spouse of the household head and women who are the household head on the working hours of women in the family were analysed separately and according to the results obtained, it is seen that when the woman is the spouse of the household head, it has a negative effect on the weekly working hours of women in families with children compared to childless couples and the possibility of a 0.83-fold decrease in working hours. In cases where the woman is the head of the household, it has a positive effect on the working hours of women in families with children compared to single-adult families and it is determined that the probability of working hours is 2.99 times higher. In cases where the woman is the spouse of the household head and the woman is the household head, the coefficient of having dependent children between the ages of 0-6 is found to be statistically significant at the 1% level and has a negative effect on the working hours of women. In cases where the woman is both the spouse of the head of the household and the head of the household, it is found that the working income variable has a positive effect on the working life of the woman, while the non-working income variable has a negative effect.

Geliş Tarihi/Received: 01.07.2023
Kabul Tarihi/Accepted: 13.10.2023
Yayımlanma Tarihi/ Available Online:
07.05.2024

The coefficients of occupations and total working life span variables were found to be significant in many variables. Since the data analysed in the study are the data obtained from the Turkish Statistical Institute (TurkStat) covering the whole country, the findings of the study are considered important. As a result of the reviewed literature, the fact that there is no study examining the effect of different family structures on women's working life span in Türkiye is an important contribution to the literature.

Keywords: Family Structure, Female Working Hours, Female Labour Force Participation Rate, Poisson Regression, Türkiye

Extended Abstract

The concept of family, one of the social building blocks, is a structure in which long-term relationships are established throughout life and knowledge and skills regarding both social and economic life are acquired. It is seen that this structure is greatly influenced by traditions, customs and culture (Erbil and Pasinlioğlu, 2004: 1). Throughout the historical process, many family structures have emerged, such as two-parent families, single-parent families, step families, patriarchal families before modernism and nuclear families after modernism (Giddens, 2012: 248-250).

One of these family structures is the patriarchal family structure. The patriarchal family structure is a social system in which the male figure, typically the father or the oldest male, holds primary authority and power within the family unit. In patriarchal families, decision-making, resource allocation, and distribution of roles and responsibilities are usually determined by the male head of the household. This structure has dominated many societies throughout history and continues to exist in various forms today. According to the ideology of patriarchy, women are defined, above all, as a mechanism that protects the family structure and takes care of children (Arat, 1996). According to this ideology, the jobs required by social life are divided into men's and women's jobs. This understanding includes women in the production stages only by preserving their status as housewives. In neo-patriarchal families, where the division of labor is highly unequal, men appear to do more paid work than women, although parents of different genders participate in the labor market and in household and child care duties. It is stated that the people who undertake the most unpaid work in the family are women (Moen, 2005). However, the patriarchal family shows fathers as the family's only source of financial income and mothers as almost the only source of unpaid household labor (Drago and Tseng, 2003: 3). Women raised in patriarchal families are generally kept away from production stages and act according to social behavior patterns determined by traditions (Erbil and Pasinlioğlu, 2004; Moen, 2005). Although these skills acquired by women have created the opportunity for them to work in jobs and professions that are a continuation of housework, this has not changed the situation of women being a more subservient source of labor in society than men (Erbil and Pasinlioğlu, 2004: 1). It is suggested that in the patriarchal family, men are more motivated than women to achieve and maintain high-status positions (Goldberg, 1977). However, in a patriarchal family, men are generally more dominant than women and are more capable of occupying higher positions in hierarchies. Therefore, in working life, men are more productive than women and have the right to a higher status (Moreh, 1986: 209). It is claimed that the patriarchal family, in which the division of labor and the distribution of goods and services are structured for the benefit of the male head, is incomplete (Coltrane, 2010: 434). It is stated that the patriarchal family structure, in which women only fulfill their domestic responsibilities, does not reflect reality today (Giddens, 2012: 248-250).

Important hypotheses have been found in studies on the behavior of patriarchal households. According to the first of these hypotheses, working spouses have more relative power in the family than non-working spouses. However, although working women seem to have more power when it comes to

important economic decisions, it has been revealed that their participation in the workforce does not increase their power in domestic activities (Heath and Ciscel, 1988: 783). According to the second hypothesis, although it is generally accepted that employed women have more power in their families than women who are not employed outside the home, they still have less relative power than their spouses. Working women have limited access to positions that will provide them with sufficient income or status to equalize their own resources with those of their husbands (Heath and Ciscel, 1988: 783). In addition, in studies arguing that the patriarchal family structure is incomplete, it is stated that although women's participation in the workforce and their education levels have increased, they receive lower wages compared to men, and men only partially help with housework (McCall, 2000: 234; Neumark, 2018: 802).

In the study, the effect of women's roles on working hours in different family structures was examined using Poisson regression analysis. The dependent variable is the average weekly working time with an integer value, and our independent variables are family type, having dependent children, professions, total working life time, income for work and non-work income. It is observed that being the spouse of the head of the household reduces the working time of women in families with children compared to couples without children. When a woman is in charge of the household, it is observed that women's working hours increase in families with children compared to families with a single adult. It has been observed that having a dependent child between the ages of 0-6 reduces the woman's working time in cases where the woman is the husband of the household manager and is responsible for the household. When looking at the literature, it is seen that similar situations are encountered (Adak, 2007; Karsh, 2019; Önel, 2006).

In cases where the woman is either the husband of the household manager or the woman responsible for the household, it can be said that while income in return for work increases the woman's working time, non-working income reduces the working time. Callister (2005) similarly found that women's income level affects their working hours. While it was determined that if the woman is responsible for the household, the total working life time is likely to decrease, the coefficients of many of the variables related to occupations were found to be significant. It would be appropriate to develop suggestions for working life in line with the findings. For example, equal pay legislation, family-friendly policies, affordable childcare options, flexible work arrangements, and a comprehensive approach that addresses gender biases can enable married women to participate in the workforce and contribute to their full potential. These policies can promote gender equality, increase women's economic empowerment, and contribute to overall social development. In the study, the reasons for the change in working hours were determined by focusing on the role of women in different family structures. The gap in the literature has been tried to be filled by developing suggestions for solving the problems that exclude women from working life.

1. Giriş

Toplumsal yapı taşlarından birisi olan aile kavramı, hayat boyunca uzun süreli ilişkilerin kurulduğu, gerek sosyal yaşama ilişkin gerekse de ekonomik yaşama ilişkin bilgi ve becerilerin edinildiği bir yapıdır. Bu yapının gelenek, görenek ve kültürden çok fazla etkilendiği görülmektedir (Erbil ve Pasinlioğlu, 2004: 1). Tarihsel süreç içerisinde, iki ebeveynli aileler, tek ebeveynli aileler, üvey aileler, modernizm öncesi ataerkil aile ve modernizm sonrası çekirdek aile gibi pek çok aile yapısı ortaya çıkmıştır (Giddens, 2012: 248-250).

Bu aile yapılarından biri de ataerkil aile yapısıdır. Ataerkil aile yapısı, tipik olarak baba veya en yaşlı erkek olan erkek figürünün aile birimi içinde birincil otoriteyi ve gücü elinde tuttuğu bir sosyal sistemdir. Ataerkil ailelerde karar verme, kaynak tahsisi ve rollerin ve sorumlulukların dağılımı

genellikle hanenin erkek reisi tarafından belirlenir. Bu yapı tarih boyunca pek çok toplumda hakim olmuş ve günümüzde de çeşitli biçimlerde varlığını sürdürmektedir. Ataerkillik ideolojisine göre kadınlar, her şeyden önce aile yapısına sahip çıkan ve çocukların bakımını üstlenen bir mekanizma olarak tanımlanır (Arat, 1996). Bu ideolojiye göre, toplumsal yaşamın gerektirdiği işler, kadınlara ve erkeklere ait işler olarak bir ayrıma tabi tutulur. Bu anlayış, kadınları ancak ev kadınlığı statüsünü koruyarak, üretim aşamalarına dâhil etmektedir. İş bölümünün son derece eşitsiz olduğu neo-ataerkillik ailelerde, farklı cinsten olan ebeveynlerin iş piyasasına, ev ve çocuk bakımı görevlerine katılmasına rağmen erkeklerin kadınlara oranla daha fazla ücretli bir iş yaptığı görülmektedir. Aile içinde ücretsiz işi en çok üstlenen kişinin ise kadınlar olduğu ifade edilmektedir (Moen, 2005). Bununla birlikte ataerkillik aile, ailenin tek maddi gelir kaynağı olarak babaları, ödenmemiş ev emeğinin neredeyse tek kaynağı olarak anneyi göstermektedir (Drago ve Tseng, 2003: 3). Ataerkillik ailede yetişen kadınlar, genelde üretim aşamalarından uzak tutulmakta ve gelenekler tarafından belirlenen toplumsal davranış kalıplarına göre hareket etmektedirler (Erbil ve Pasinlioğlu, 2004; Moen, 2005). Kadınların edindiği bu beceriler, onlara ev işlerinin devamı niteliğindeki iş ve mesleklerde çalışma olanağı yaratmasına rağmen, bu durum kadınların toplumda erkeklere göre daha geri planda bir emek kaynağı olma durumunu değiştirememiştir (Erbil ve Pasinlioğlu, 2004: 1). Ataerkillik ailede, erkeklerin yüksek statülü konumları elde etmek ve sürdürmek için kadınlardan daha fazla motive oldukları öne sürülmektedir (Goldberg, 1977). Ancak ataerkillik ailede, erkeklerin genellikle kadınlardan daha baskın olduğu ve hiyerarşilerde daha üst sıralarda yer alma konusunda daha yetenekli olduğu söylenebilir. Dolayısıyla çalışma hayatında, erkekler, kadınlara göre daha verimli olup yüksek statü hakkına sahiptirler (Moreh, 1986: 209).

İşbölümünün, mal ve hizmetlerin dağılımının erkek reisin yararına yapılandırıldığı ataerkillik ailenin, eksik olduğu iddia edilmektedir (Coltrane, 2010: 434). Kadının sadece ev içi sorumluluklarını yerine getirdiği bir anlayışın hâkim olduğu ataerkillik aile yapısının, günümüzde gerçeği yansıtmadığı ifade edilmektedir (Giddens, 2012: 248-250).

Ataerkillik hane halkının davranışlarıyla ilgili yapılan çalışmalarda önemli hipotezlere rastlanmıştır. Bu hipotezlerden ilkinde göre, çalışan eşler, aile içinde çalışmayan eşlerden daha fazla görece güce sahiptir. Ancak, önemli ekonomik kararlar söz konusu olduğunda, çalışan kadınlar daha fazla güce sahip gibi görünse de işgücüne katılımlarının ev içi faaliyetlerde güçlerini artırmadığı ortaya çıkmıştır (Heath ve Ciscel, 1988: 783). İkinci hipoteze göre, çalışan kadınların, ev dışında çalıştırılmayan kadınlara göre ailelerinde daha fazla güce sahip oldukları genel olarak kabul edilse de yine de eşlerinden daha az görece güce sahiptirler. Çalışan kadınlar, kendi kaynaklarını eşlerinin kaynaklarıyla eşitlemek için kendilerine yeterli gelir veya statü sağlayacak pozisyonlara sınırlı erişime sahiptir (Heath ve Ciscel, 1988: 783). Ayrıca, ataerkillik aile yapısının eksik olduğunu savunan çalışmalarda, kadınların işgücüne katılımlarının ve eğitim seviyelerinin artmasına rağmen erkekler ile karşılaştırıldığında, daha düşük ücretler aldığı ve erkeklerin ev işlerine yardımcı olmayı kısmen gerçekleştirdikleri ifade edilmektedir (McCall, 2000: 234; Neumark, 2018: 802).

Günümüzde modernleşmenin ataerkillik aile yapılarında dönüşümü de beraberinde getirdiği söylenebilir. Modern hayatın beraberinde getirdiği sosyal yapı ile birlikte kadınların çalışmasına yönelik toplumdaki değer yargıları ve tutumlar, roller ve normlarda değişimler yaşanmaya başlamıştır.

Modernleşme olgusunun aile yapıları üzerinde etkisi yoktur diyemeyiz. Modernleşme aile yapılarında da bir değişim ve dönüşümü beraberinde getirmiştir. Bununla birlikte, aile türlerinin keskin şekilde ayrıldığını söylemek mümkün değildir. Çünkü toplumlarda karışık yapılar mevcuttur. Belirli bir tarihte çekirdek aile yapısının hâkim olduğu, başka bir dönemde tamamen geniş aile yapısının hâkim olduğu söylenememektedir. Bu sebeple, aile türlerini de toplumlara göre sınıflandırmak mümkün değildir. Örneğin, geniş aile tipinin sadece doğu toplumlarına ait olduğunu söylemek yanlış olacaktır (Karslı, 2019: 4). Bununla birlikte, aile türlerinin çoğunun ortak özelliklere sahip olduğu söylenebilir. Modern

aileye geçişle birlikte, kişilerin aile ile ilgili beklentileri artarak, farklı aile rolleri arasında denge kurma ihtiyacı, hem aile fertleri tarafından hem de özellikle kadınlar tarafından daha fazla hissedilmeye başlamıştır (Adak, 2007: 137). Kadınların ve erkeklerin aile yapısında oluşan değişimlerden farklı şekillerde etkilendiği söylenebilir. Toplumda yaşanan sosyo-ekonomik, siyasal, kültürel ve sosyal ve alanlarda meydana gelen değişimlerin aile yapılarını da değiştirdiği, hatta aile içi ilişkiler ve kadınların ve erkeklerin rollerinde de farklılıklara sebep olduğunu ifade edilebilir (Önel, 2006: 1). Ailede ve özellikle de kadınının yaşantısında, modernizm ile süregelen çözümler dolayısıyla sosyal problemlerin ortaya çıktığı görülmektedir. Modernleşme öncesi kadının yeri evi kabul edilirken, ataeril yapının çözülmesiyle birlikte, kadınların işgücüne katılımlarının da etkisiyle, evdeki üretimleri piyasadaki üretimlerinden daha az değerli görülmeye başlamıştır. Bu nedenle, aile merkezli bir yapının oluşturulması için kadının yeniden bu değişim sürecinde inşa edilmesi gerekmektedir (Karlı, 2019: 1).

Pek çok ülkede çekirdek aile yapısına geçiş olsa da aile yapılarının hala geniş aile özelliklerini taşıdığı görülmektedir (Sarıca ve Çağlı, 2018: 98). Ancak, modernleşme ile aile yapılarında küçülmeler de meydana gelmiştir. Bu durum, toplumda hiç evlenmemiş, boşanmış, tek başına yaşayan kadınların ve çocuksuz ailelerin sayılarının artmasına neden olmuştur.

2. Teorik Çerçeve

Hem bireylerin çalışma süreleriyle ilgili beklentileri, hem de erkeklerin ve kadınların gerçek istihdam biçimleri, çalışma saatleri ile ilgili tercihlerinin ayrı ayrı tartışılmasını ve değerlendirilmesini gerektirir (Stier ve Epstein, 2003: 308). Çünkü zaman içinde kadının çalışma süresini etkileyen birtakım değişiklikler ortaya çıkmaktadır. Bu değişimler; nüfusun değişen yaş yapısı, aile tipi, tek ebeveyn sayısındaki artışlar ve ebeveynlerin eğitim seviyesindeki artışlar, medeni durum, gelir düzeyi, kadınların ev dışı işgücüne katılımlarındaki artışlar, çocukların varlığı ve yaşı şeklinde sıralanabilir (Callister, 2005: 163).

Bireyler, çocukluktan itibaren aile içerisinde kendilerine atfedilen rolleri öğrenmektedirler. Toplum tarafından kadına biçilen belirli rollerin, aslında kadınlar tarafından da benimsenerek, en önemli görevlerinin annelik ve ev kadınlığı olduğu kabul edilmiştir. Hem gelişmekte olan ülkelerde hem gelişmiş ülkelerde kadınların çocuk bakımı, bakıma muhtaç kişilerin bakımı ve ev işleri için sorumlu oldukları görülmüştür (Önel, 2006: 2).

Cinsiyetler arası çalışma süresi farklılıklarının nedenlerinden biri, kadınların ev işi ve çocuk bakımlarının fazla olmasıdır. Çalışma saatlerini artırma veya azaltma tercihi, erkeklerde ve kadınlarda farklı bir anlam kazanmaktadır. Çalışma süresi tercihlerini etkileyen faktörler, iki cinsiyet grubu için oldukça farklı olabilir (Stier ve Epstein; 2003: 308). Annelik rolü, kadınların çalışma sürelerini etkileyen önemli bir etkidir. Kadınların asli görevlerinin, çocukların bakımı, ev işlerinin yürütülmesi ve ailenin devamlılığını sağlamak olması nedeniyle kadının en önemli rolünün aslında ailesi olduğu söylenebilir (Moya, Expósito ve Ruiz; 2000: 825; Powell ve Greenhaus, 2010: 1012). Çocukların bakımına ve ev işlerine, kadınların daha fazla zaman harcadığı düşünüldüğünde, uzun çalışma saatlerinin, kadınlarda hem psikolojik hem de fizyolojik sıkıntılar yaratabileceği görülmektedir (İncir, 1998: 63).

Küçük yaştaki çocukların, bakıma ve anne sevgisine ihtiyaç duymaları ve annelik rolleri, kadınların çalışma hayatına katılımlarını ve işlerinde ilerlemelerini etkilemektedir (Karlı, 2019: 10). Çocukların sayısı da iş ve aile hayatı üzerinde etkili olmaktadır. Avrupa Birliği ülkelerinde, çocuk sayısındaki artışla birlikte kadınların çalışma sürelerinde ciddi bir düşüşün gözlemlendiği görülmüştür. Çalışma süreleri açısından en büyük farkın, tek çocuklu kadınlarla üç ve daha fazla çocuğu olan kadınlar arasında olduğu görülmüştür. Örneğin, Macaristan'da tek çocuğa sahip olan kadınların %59'u işgücüne katılırken, çocuk sayısı üç ve daha fazla olduğunda bu oranın %13'e düştüğü belirtilmiştir (Adak, 2007: 146). Kadınlar için çocuğun varlığı, eksik istihdamla ilişkilidir. Buna karşılık, erkekler için, çocukların varlığı, çalışma saati açısından önemsizdir (Beckmannshagen ve Schröder, 2020: 1-3).

Cinsiyetler arası çalışma süresi farklılaşmasının diğer nedenlerinden biri ise çalışma sürelerindeki kutuplaşmadır. Öyle ki, uzun saatlerle çalışanların birçoğu, daha kısa çalışma saatlerini tercih etmekte iken yarı zamanlı çalışanların birçoğu ise daha uzun saatlerle çalışmak istemektedir. Çalışma saatlerindeki bu tercih farkı, çalışma saatlerinde var olan kutuplaşmanın, çalışanlar nedeniyle değil de işlerin değişen yapısı ve işveren tercihlerinin sonucu olduğunu göstermektedir (Drago ve Tseng, 2003: 2). Birçok bireyin ve ailenin yaşam döngüsü boyunca çalışma süreleri dalgalanabilir. Kadınlar için çocuğun yaşına göre değişen çalışma saatleri, bu yaşam döngüsü görüşünü desteklemektedir (Callister, 2005: 172). Kadınların hane halkı sorumlulukları ve çocuk bakımı ile başa çıkmak için çalışma saatlerinde bir azalmayı tercih etmeleri beklenebilir. Ev ve emek piyasasının ikili taleplerini karşılamak için eşlerin ve annelerin, artan ev içi sorumluluklarını en üst düzeye çıkarmak için işe gidip gelme sürelerini gönüllü olarak kısıtladıkları görülmektedir (Elliott ve Joyce, 2004: 412). Kadının çocuğun varlığında çalışma saatini azalttığı ya da işten ayrılmayı tercih ettiği görülmektedir. Kadın ise, ev işleri ve çocukların bakımını üstlendiğinden dolayı çalışma süresini azaltmak isteyebilir (Önel, 2006: 25-26). Benzer şekilde, kadınların, özellikle evli olduklarında kazançları hane ekonomisine daha küçük bir katkı sağladığında daha kolay iş bırakabildikleri görülmektedir (Stier ve Epstein, 2003: 308). Kadınlar, çocukları çok küçükken, ücretli işten ayrılma eğiliminde olabilirler. En küçük çocuk, daha büyük yaş grubuna geçtiğinde ise, kadınların ücretli işe ve yarı zamanlıdan tam zamanlı çalışmaya daha güçlü bir dönüş eğiliminde oldukları ifade edilmektedir (Callister, 2005: 172). Buna rağmen, çocuk sayısının artması, annenin bakım rolü nedeniyle çalışmasını engellerken, aynı zamanda artan çocuk sayısına paralel olarak ekonomik ihtiyaçların artması, erkeğin gelirinin az olduğu ailelerde kadının da çalışmasını zorunlu kılmaktadır (Adak, 2007: 146).

Son yıllardaki çalışma saati düzenlemelerinin, çalışanlar ve aileleri üzerindeki etkilerine ilişkin artan endişeler bulunmaktadır. Kadının çalışma süresindeki değişim ile evde yaşanan çatışmalar arasında pozitif ilişkiler olduğu ifade edilebilir (Beckmannshagen ve Schröder, 2020: 148-152; Pocock, 2001: 30). Uzun çalışma saatlerinin ev içi ilişkilere özellikle evlilik ilişkilerine zarar verdiği görülmektedir (Cooper, 1999; Relationships Forum Australia, 2007). Uzun çalışma saatleri konusu ve bunun kadınların aile içindeki iletişimlerine etkisi çağdaş toplumda önemli bir endişe kaynağıdır. Kadınlar işgücüne giderek daha fazla katıldıkça, iş ve aile yükümlülüklerini dengelemede zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Bu konu, kadınların genellikle kalıplaşan ev içi rollerle yükümlü olduğu ve kültürel ve dini beklentilerle karşı karşıya kaldığı ataerkil toplumlarda daha karmaşık hale gelmektedir (Rehman & Roomi, 2012). Uzun çalışma saatlerinin yarattığı gerginlik, aile içinde iletişimde zorluklara yol açarak ilişkileri ve genel refahı etkileyebilir. Bu araştırmalarda artan çalışma süresinin aileyle geçirilen zamandan kısılarak sağlandığı ve aile fertleriyle iletişimde harcanan zamanın evlilik ilişkileri ve çocuklar için kritik öneme sahip olduğu ifade edilmektedir. Ücretli işte uzun saatler çalışmak, rol çatışmasına, aşırı iş yüküne ve ev işi bölüşümündeki eşitsizliklere ilişkin çatışmaların artmasına neden olabilir. Çocukların varlığı bu çatışmaları daha da kötüleştirebilir. Bu durum kadınları çalışma hayatından dışlayabileceği gibi hem iş hem de aile sorumluluklarını bir arada yürütebilmek için esnek çalışma biçimlerine yönlendirebilecektir (Önel, 2006: 20).

Çalışmadaki amaç, farklı aile yapılarındaki kadınların aile içerisindeki rollerinin çalışma süresine etkisini incelemektir. Kadınların farklı aile yapılarında farklı sorumlulukları olmasına rağmen, hangi aile yapısında olursa olsun kadının aile içerisinde ortak kabul edilen sorumluluklara sahip olduğu söylenebilir. Bu yüzden aile içerisindeki kadınların çalışma sürelerinin incelenmesi sonucunda elde edilen bulgular önemli olabilecektir. Çalışmada kullanılan veriler Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)'nden elde edilen tüm ülkeyi kapsayan veriler olduğu için çalışmanın bulguları önemli görülmemiştir. Ayrıca incelenen literatür sonucunda farklı aile yapılarında aile rolünün, kadınların çalışma süresine etkisini tüm Türkiye'yi kapsayacak verilerle inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmaması da çalışmanın literatüre önemli katkı yapacağı yönündedir.

3. Veri ve Yöntem

Çalışmada yöntem olarak Poisson regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırılan deneyde bağımlı değişken değerleri 0, 1, 2, ... gibi tamsayı değerlerini alıyorsa incelenen model Poisson regresyon modelidir. Birim zamanda gerçekleşen olayın kaç kez gerçekleştiği ile ilgili olan ve kesikli yapıda nicel türde veriler özel bir regresyon türü olan sayma veriler olarak ifade edilmektedir. Veriler sürekli ise doğrusal regresyon analizinin kullanıldığı bilinmektedir. Ancak analizlerde kullanılacak veriler her zaman sürekli halde bulunmayabilir. Böyle durumlarda, verilerin kesikli ise doğrusal regresyon modelleri kullanılarak yapılacak analizler etkisiz, tutarsız ve çelişkili sonuçlar doğurabilir. Bu sebepten ötürü kesikli veriler için tüm koşullar sağlandığında kullanılacak en etkin modellerden biri de Poisson regresyon modelleridir (Tamar, 2013: 14-15). Poisson regresyonu, bağımlı değişkenin belirli bir zaman dilimi veya alan içerisinde meydana gelen olayların sıklığını temsil ettiği sayım verilerini modellemek için kullanılan istatistiksel bir yöntemdir. Sosyal ve doğal bilimler de dahil olmak üzere çeşitli alanlarda doktor ziyaretleri, otomobil kazaları veya patent ödülleri gibi olaylara ilişkin verileri analiz etmek için yaygın olarak kullanılmaktadır (Cameron & Trivedi, 2013). Poisson regresyon modeli, bağımlı değişkenin varyansına eşit bir ortalama ile karakterize edilen bir Poisson dağılımı izlediğini varsayar (Haris & Arum, 2022).

Poisson regresyon modeli, eşit dağılım varsayımı karşılandığında, yani bağımlı değişkenin ortalaması ve varyansı eşit olduğunda kullanılabilir. Ancak, birçok durumda sayım verileri, varyansın ortalamayı aştığı aşırı dağılım sergiler. Bu gibi durumlarda, negatif binom regresyonu veya genelleştirilmiş Poisson regresyonu gibi alternatif modeller aşırı dağılımla başa çıkmak için kullanılabilir (Zwilling, 2013; Haris ve Arum, 2022). Negatif binom regresyonu, varyansı modellemek için ek bir parametre getirerek aşırı dağılıma izin veren Poisson regresyonunun bir varyasyonudur (Zwilling, 2013). Genelleştirilmiş Poisson regresyonu, Poisson regresyonunun ek parametreler ekleyerek aşırı dağılımla başa çıkabilen bir başka uzantısıdır (Durmuş ve Güneri, 2020). Poisson regresyon modelinde regresyon katsayısı parametrelerini tahmin etmek için yaygın olarak Newton-Raphson yöntemi kullanılır. Bu yöntem, yakınsama sağlanana kadar parametre tahminlerinin güncellendiği iteratif bir süreci içerir (Haris ve Arum, 2022). Poisson regresyon modelindeki parametreleri tahmin etmek için maksimum olabilirlik tahmini (MLE) yöntemi kullanılır (Haris ve Arum, 2022). Aşırı dağılımın ele alınmasına ek olarak, Poisson regresyon modelinin belirli modelleme ihtiyaçlarını karşılamak için kullanılacak başka varyasyonları da vardır. Örneğin, sıfırla şişirilmiş Poisson regresyonu, sayım verileri fazla sıfır içerdiğinde kullanılır ve iki farklı sürecin varlığına işaret eder: biri sıfırları üreten ve diğeri pozitif sayımları üreten (Kusuma ve Purwono, 2019). Quasi-Poisson regresyonu, eşit dağılım varsayımını gevşeten ve belirli bir dağılım belirtmeden aşırı dağılıma izin veren Poisson regresyonuna bir alternatiftir (Gabriella vd., 2021). Coğrafi ağırlıklı Poisson regresyonu, mekansal heterojenliği hesaba katmak için yerel unsurları Poisson regresyon modeline dahil eden bir mekansal regresyon modelidir (Prahutama vd., 2018).

Özet olarak, Poisson regresyon modeli sayım verilerini analiz etmek için değerli bir araçtır, ancak modelin varsayımlarını ve sınırlamalarını dikkate almak önemlidir. Eşit dağılım varsayımını ihlal edildiğinde, aşırı dağılımı ele almak için negatif binom regresyonu veya genelleştirilmiş Poisson regresyonu gibi alternatif modeller kullanılabilir. Ayrıca, Poisson regresyon modelinin sıfır şişirilmiş Poisson regresyonu veya coğrafi olarak ağırlıklandırılmış Poisson regresyonu gibi varyasyonları da özel modelleme ihtiyaçlarını karşılamak için kullanılabilir. Poisson regresyon modelinde regresyon katsayısı parametrelerinin tahmini tipik olarak Newton-Raphson yöntemi ve maksimum olabilirlik tahmini kullanılarak yapılır.

Çalışmamızda Poisson regresyon analizine uygun olarak bağımlı değişkenimiz, değişkenin tamsayı değeri aldığı haftalık ortalama çalışma süreleri, bağımsız değişkenlerimiz ise, aile tipi, bağımlı çocuk sahibi olma, meslekler, toplam çalışma hayatı süresi, çalışma karşılığı gelir ve çalışma dışı gelirdir.

Çalışmada, Türkiye İstatistik Kurumu'nun hazırladığı Hane halkı Bütçe Anketi sonucunda 2018 yılında elde edilen veri kullanılmıştır. Söz konusu veri hem hane halkının bütününe ilgilendiren hem de hanede yaşayan fertler ile ilgili anket sorularının cevaplarını içermektedir. Veri setinde hane halkı ve fertler için ayrı dosyalar kullanılmıştır. Bu nedenle hane dosyasında yer alan veri fert dosyasına aktarılmıştır. Bu aktarım sırasında her bir hane için verilen kod yol gösterici olmuştur. Veride 15 yaş ve üzeri ve iktisadi olarak faal olan bireylerin haftalık çalışma süreleri saat cinsinden bulunmaktadır. Bu süre, fazla çalışma süresini de kapsamaktadır. Ancak, öğle yemeği arasını ve işe gidip gelme süresini içermemektedir. Kendi işinde çalışanlar için ise evde çalışılan süre de dâhil edilmiştir. Çalışma süresinin gözlemlenmesi gerektiğinden bu değişkenin sıfırdan büyük olduğu gözlemler kullanılmıştır.

Hane halkı tipi ise hane verisinden alınarak kullanılmıştır ve fertler ile eşleştirilmiştir. Böylece bireylerin yaşadığı hanenin yapısı kullanılabilmiştir. Bu değişken 4 ayrı değer alabilmektedir. Bunlar çocuklu aile, çocuksuz çift, geniş aile ve tek yetişkinli aile olarak ayrıma tabi tutulmuştur. Ataerkil veya geniş aile, anne, baba ve/veya çocuklar ile büyükanne, büyükbaba, hala, amca vb. akrabalarından oluşan, en az iki neslin bir arada yaşadığı kalabalık ailelerdir. Tek yetişkinli aile, tek başına yaşayan kişiler ile ebeveynlerinden birinin bulunmadığı (başka bir yere, çalışma amacıyla gidenler, boşanma veya ölüm gibi nedenlerden dolayı) ailelerdir.

Bireylerin farklı hane halkı yapılarında farklı roller üstlenebileceği düşünüldüğünde her bir durum için ayrı verinin kullanılması gerekmiştir. Bu nedenle hanede eş rolüne sahip kadınların (n=3153), hane halkı sorumlusu olan kadınların (n=470) ayrı ayrı incelenmesini sağlayacak şekilde ayrıştırma yapılmıştır. Kontrol değişkenleri olarak çok sayıda değişken kullanılmıştır. Bağımlı çocuk, 0-6 yaş arasında olan ve anne ile ilişkisine daha yoğun ihtiyaç duyan çocuklar olarak tanımlanabilir. Bağımlı çocuk sahibi olmak kadınların çalışma hayatındaki kararlarını etkileyeceğinden bu değişken analizlerde kullanılmıştır (bağımlı çocuk sahibi ise 1, değilse 0). Bunun haricinde Uluslararası Standart Meslek Sınıflamasına (ISCO 08) göre sınıflandırılan meslekler de kullanılmıştır. Bireyin çalışma hayatında geçirdiği süre de yıl olarak kullanılmıştır. Ayrıca çalışma sonucu elde edilen gelir ve çalışma dışında elde edilen gelirler ayrı ayrı toplanmıştır. Çalışma verileri 2018 yılı hane halkı bütçe anketinde toplanan veri seti ile sınırlıdır.

4. Bulgular

Örneklem Türkiye evrenini temsil etmek üzere TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) tarafından seçilen katılımcılardan oluştuğu için çalışma sonuçları Türkiye evrenine genellenebilir. Bu yüzden çalışma dış geçerliliği sağlamaktadır.

Çalışmada yapılan analiz sonucunda ailede hane halkı sorumlusunun eşi olmanın ve hane halkı sorumlusu olmanın kadınların çalışma süresine etkisi ayrı ayrı incelenmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1'deki bulgulara bakıldığında; Kadın hane halkı sorumlusunun eşi olduğu durumda p anlamlılık seviyelerine bakıldığında; aile tiplerinden çocuksuz çift baz alındığında, çocuksuz çift olan ailelere göre, çocuklu ailenin katsayısı istatistiksel olarak %1 anlamlılık düzeylerinde anlamlı bulunurken, geniş ailenin katsayısı ise %10 anlamlılık düzeyinde anlamlı tespit edilmiştir. Kadının hane halkı sorumlusunun eşi olduğu durumlarda da 0-6 yaş arası bağımlı çocuk sahibi olmanın da katsayısı %1 seviyesinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Mesleklerde ise nitelik gerektirmeyen meslekler baz alınmıştır. Kadın hane halkı sorumlusunun eşi olduğunda nitelik gerektirmeyen işlere göre, yönetici, profesyonel meslek mensubu, yardımcı profesyonel meslek grubu, büro hizmeti çalışanları, hizmet ve satış elemanı, sanatkârlar ve tesis ve makine operatörlerinin katsayıları %1 seviyesinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Toplam çalışma hayatı süresi istatistiksel olarak anlamlı bulunmazken, çalışma karşılığı gelir ve çalışma dışı gelirin katsayılarının %1 anlamlılık düzeyinde kadının hane sorumlusunun eşi olduğu durumlarda anlamlı çıktığı tespit edilmiştir.

Tablo 1*Poisson Modeli Bulguları ve Marjinal Etkileri*

	Eş (n=3153)			Hane halkı sorumlusu (n=470)		
	Katsayı	Marj. Etki	p	Katsayı	Marj. Etki	p
Çocuklu aile	-0.021***	-0.839***	0.006			
Geniş aile	0.017*	0.661	0.092			
Çocuklu aile				0.074**	2.994**	0.015
Geniş aile				0.020	0.808	0.305
Bağımlı çocuk sahibi olma	-0.041***	-1.602***	0.000	-0.066***	-2.667	0.007
Yönetici	0.185***	7.243***	0.000	-0.051	-2.067	0.243
Profesyonel meslek mensubu	-0.113***	-4.427***	0.000	-0.201***	-8.173***	0.000
Yardımcı profesyonel meslek mensubu	0.086***	3.369***	0.000	-0.116***	-4.711***	0.001
Büro hizmetleri çalışanı	0.102***	3.982***	0.000	0.016	0.660	0.608
Hizmet ve satış elemanı	0.184***	7.227***	0.000	0.156***	6.328***	0.000
Nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanı	0.000	0.017	0.964	0.043	1.765	0.141
Sanatkâr	-0.133***	-5.198***	0.000	0.069**	2.792**	0.057
Tesis ve makine operatörü ve montajcısı	0.181***	7.081***	0.000	0.247***	10.046***	0.000
Toplam çalışma hayatı süresi	0.000	-0.019	0.114	-0.004***	-0.143***	0.000
Çalışma karşılığı gelir	0.030***	1.167***	0.000	0.112***	4.543***	0.000
Çalışma dışı gelir	-0.005***	-0.215***	0.000	-0.012***	-0.468***	0.000
Sabit	3.525***		0.000	3.005***		0.000

Not: *,** ve *** sırasıyla katsayıların ve marjinal etkilerin 0,10, 0,05 ve 0,01 anlamlılık seviyesinde istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir.

Kadının hane halkı sorumlusunun eşi olduğu durumlarda, analiz bulgularının marjinal etkilerine bakıldığında ise; kadının hane halkı sorumlusunun eşi olduğu durumlarda çocuksuz çiftlere göre çocuklu ailelerde kadının haftalık çalışma süresinin 0,83 kat azalma olasılığı görülmektedir. Kadın hanede eş ise bağımlı çocuk sahibi olma kadının çalışma süresini 1,6 kat daha az olma ihtimalini göstermektedir. Mesleklerde ise nitelik gerektirmeyen meslekler baz alınmıştır. Kadın hane halkı sorumlusunun eşi olduğunda nitelik gerektirmeyen işlere göre, yönetici, yardımcı profesyonel meslek grubu, büro çalışanı, hizmet ve satış elemanı ve tesis ve makine operatörlerinde çalışan kadınların çalışma sürelerinde artış olma ihtimali tespit edilmiştir. Buna rağmen profesyonel meslek grubu ve sanatkârlarda, nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlara göre çalışma sürelerinde azalma ihtimali olduğu söylenebilir. Çalışma karşılığı gelir kadın hanede eş ise kadının çalışma süresini 1,16 kat artırma ihtimali gözlemlenirken, çalışma dışı gelirin kadının çalışma süresini azaltma ihtimalinde olduğu tespit edilmiştir.

Kadının kendisi hane halkı sorumlusu olduğu durumda p anlamlılık seviyelerine bakıldığında; aile tiplerinden tek yetişkinli aile baz alındığında, tek yetişkinli ailelere göre, çocuklu ailenin katsayısı istatistiksel olarak %5 anlamlılık düzeylerinde anlamlı bulunmuştur. Kadının hane halkı sorumlusu

olduğu durumlarda da 0-6 yaş arası bağımlı çocuk sahibi olmanın da katsayısı %1 seviyesinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Mesleklerde ise nitelik gerektirmeyen meslekler baz alınmıştır. Kadın hane halkı sorumlusu olduğunda nitelik gerektirmeyen işlere göre, profesyonel meslek mensubu, yardımcı profesyonel meslek grubu, hizmet ve satış elemanı, sanatkârlar ve tesis ve makine operatörlerinin katsayıları %1 seviyesinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Toplam çalışma hayatı süresi, çalışma karşılığı gelir ve çalışma dışı gelirin katsayılarının %1 anlamlılık düzeyinde kadının hane sorumlusu olduğu durumlarda anlamlı çıktığı tespit edilmiştir.

Kadının kendisinin hane halkı sorumlusu olduğu durumlarda, marjinal etkilerin katsayılarına bakıldığında; kadının hane halkı sorumlusu olduğu durumlarda tek yetişkinli ailelere göre çocuklu ailelerde kadının çalışma süresinin 2,99 kat daha fazla olma ihtimali olduğu söylenebilir. Mesleklerde ise nitelik gerektirmeyen meslekler baz alınmıştır. Kadın hane halkı sorumlusu olduğunda nitelik gerektirmeyen işlere göre, profesyonel meslek mensubu ve yardımcı profesyonel meslek grubundaki hane sorumlusu olan kadınların çalışma sürelerinde azalma ihtimali olduğu tespit edilmiştir. Buna rağmen, hizmet ve satış elemanı çalışanları, sanatkârlar ve tesis ve makine operatörlerinde çalışan kadınların çalışma sürelerinde bir artış olabilme ihtimali söylenebilmektedir. Toplam çalışma hayatı ise kadının hane halkı sorumlusu olduğu durumlarda çalışma süresini azaltma ihtimali olduğu görülmektedir. Çalışma karşılığı gelir kadın hane halkı sorumlusu ise, kadının çalışma süresini 4,54 kat artırma ihtimali gözlemlenirken, çalışma dışı gelirin kadının çalışma süresini 0,46 kat azaltma ihtimalinde olduğu tespit edilmiştir.

5. Sonuç ve Öneriler

Çalışmada, farklı aile yapılarında kadının rolünün çalışma sürelerine etkisi poisson regresyon analizi ile incelenmiştir. Bağımlı değişken, tamsayı değerine sahip haftalık ortalama çalışma süresi, bağımsız değişkenlerimiz ise, aile tipi, bağımlı çocuk sahibi olma, meslekler, toplam çalışma hayatı süresi, çalışma karşılığı gelir ve çalışma dışı gelirdir. Hane halkı sorumlusunun eşi olmanın, çocuklu ailelerde çocuksuz çiftlere göre kadınların çalışma süresinin azaltmakta olduğu görülmektedir. Kadın Hane halkı sorumlusu olduğunda ise, çocuklu ailelerde tek yetişkinli ailelere göre kadınların çalışma süresinin artırmakta olduğu görülmektedir. Kadının hane halkı sorumlusunun eşi olduğu ve hane halkı sorumlusu olduğu durumlarda da 0-6 yaş arası bağımlı çocuk sahibi olmanın kadının çalışma süresini azaltmakta olduğu görülmüştür. Literatüre bakıldığında benzer durumlarla da karşılaşıldığı görülmektedir (Adak, 2007; Karşlı, 2019; Önel, 2006). Kadının gerek hane sorumlusunun eşi, gerekse de hane sorumlusunun kendisi olduğu durumlarda, çalışma karşılığı gelir kadının çalışma süresini artırırken, çalışma dışı gelirin çalışma süresini düşürdüğü söylenebilir. Callister (2005)'de benzer şekilde kadının gelir düzeyinin çalışma süresini etkilediği bulgusuna ulaşmıştır. Eğer kadın hane halkı sorumlusu ise toplam çalışma hayatı süresinin azalma ihtimalinde olduğu tespit edilirken mesleklerle ilgili değişkenlerinin de birçoğunun katsayılarının anlamlı çıktığı tespit edilmiştir.

Hane halkı sorumlusunun eşi olan ve kendisinin hane halkı sorumlusu olan kadınların çalışma hayatında daha fazla yer almalarını sağlamak için çeşitli politika önerileri geliştirilmiştir. Bu öneriler aşağıdaki gibi sıralanmıştır.

- Kadınlar için esnek çalışma düzenlemeleri, ücretli ebeveyn izni uygulamaları ve uygun fiyatlı çocuk bakımına erişim gibi aile dostu politikalar geliştirilmelidir. Ayrıca ev işlerinden sorumlu kadınlar için destekleyici bir çalışma ortamı da yaratabilir. Bu politikalar, sahip olabilecekleri farklı ihtiyaç ve sorumlulukların farkında olarak hem erkekleri hem de kadınları destekleyecek şekilde tasarlanmalıdır.
- Aile dostu politikalar, ücretli ebeveyn izni, esnek çalışma saatleri ve uzaktan çalışma seçeneğini de içermelidir. Bu politikalar, kadınların işlerini ve bakım sorumluluklarını etkili bir şekilde dengelemelerine yardımcı olabilir.

- Uygun fiyatlı ve yüksek kaliteli çocuk bakımı seçenekleri, kadınların iş gücüne katılımını desteklemek için çok önemlidir. Hükümetler, çocuk bakım tesislerini genişletmeye, kalitelerini artırmaya ve bunları aileler için erişilebilir ve karşılanabilir hale getirmeye yatırım yapmalıdır.
- Esnek çalışma düzenlemeleri, kadınlara iş ve aile sorumluluklarını daha etkin bir şekilde dengeleme fırsatı vererek, refahın ve genel yaşam kalitesinin artmasına yol açar. Kadınların çalışma programları üzerinde kontrol sahibi olmalarına izin veren esnek çalışma stilleri, kadınların çocuk bakımını, ev işlerini ve diğer aile taahhütlerini daha iyi yönetmelerini sağlar. Bu geçiş aynı zamanda, geleneksel toplumsal cinsiyet rollerine ve beklentilerine meydan okuyarak, kadınların aileleriyle aktif katılımını sürdürürken kariyerlerini sürdürmelerine olanak tanıyarak toplumsal cinsiyet eşitliğini de destekleyebilir.
- Evden çalışma ve esnek çalışma saatleri gibi esnek çalışma düzenlemelerinin teşvik edilmesi, evli kadınların iş ve aile sorumluluklarını etkili bir şekilde dengelemelerini sağlayabilir. Bu, bakım görevlerini yerine getirirken işgücüne katılma becerilerini geliştirebilir.
- İş paylaşımı veya yarı zamanlı çalışma gibi esnek çalışma düzenlemelerinin teşvik edilmesi, bakmakla yükümlü olunan çocukları olan kadınların bakım görevlerini yerine getirirken işlerini sürdürmelerini sağlayabilir. İşverenler esnek çalışma seçenekleri sunmaya ve destekleyici bir çalışma ortamı yaratmaya teşvik edilmelidir.
- Politika yapımcılar ve işverenler ve toplum için kadınların esnek çalışma tarzlarına geçişinin önemini kabul etmek çok önemlidir. Uzaktan çalışma seçenekleri, esnek saatler ve iş paylaşımı gibi esnekliği teşvik eden politika ve uygulamaları uygulayarak daha eşitlikçi ve kapsayıcı bir toplum yaratabiliriz. Esnek çalışma düzenlemeleri arayışlarında kadınları desteklemek, onlara yalnızca bireysel olarak fayda sağlamakla kalmaz, aynı zamanda toplumsal cinsiyet eşitliğinin ilerlemesine ve ailelerin ve toplulukların genel refahına da katkıda bulunur.
- Babaların aile hayatındaki rolünü tanımak ve onların çocuk bakımı ve ev sorumluluklarına katılımlarını teşvik etmek önemlidir. Genel olarak, evli ve çocuklu kadınların işgücüne katılımını sağlamak için yasal, sosyal ve ekonomik önlemleri birleştiren kapsamlı bir yaklaşım gereklidir.
- Evli ve çocuklu kadınların işgücüne katılımını sağlamaya yönelik politika önerileri arasında eşit ücret mevzuatının uygulanması, daha uzun süreli doğum izni sağlanması ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin teşvik edilmesi yer almalıdır.
- Kadınların ekonomik karar verme ve kariyer fırsatlarını sınırlayan kültürel ve geleneksel engellerin ele alınması çok önemlidir. Kadınların eğitim ve istihdam fırsatları yoluyla güçlendirilmesinin teşvik edilmesi esastır. Politikalar, kadınların kaliteli eğitim ve öğretime erişimini iyileştirmenin yanı sıra ihtiyaç ve sorumluluklarına uygun iş fırsatları yaratmaya odaklanmalıdır.

Sonuç olarak, eşit ücret mevzuatı, aile dostu politikalar, uygun fiyatlı çocuk bakımı seçenekleri, esnek çalışma düzenlemeleri ve toplumsal cinsiyet önyargılarını ele alan kapsamlı bir yaklaşım, evli kadınların işgücüne katılmasını ve tam potansiyellerine katkıda bulunmasını sağlayabilir. Bu politikalar toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik edebilir, kadınların ekonomik olarak güçlenmesini artırabilir ve genel toplumsal kalkınmaya katkıda bulunabilir. Çalışmada farklı aile yapılarındaki kadınların aile içindeki rolüne odaklanarak çalışma sürelerindeki değişimin nedenleri tespit edilmiştir. Kadınları çalışma hayatından dışlayan sorunların çözümüne ilişkin öneriler geliştirilerek literatürdeki boşluk giderilmeye çalışılmıştır.

Kaynakça

- Adak, N. (2007). Kadınların ikilemi iş ve aile yaşamı. *Sosyoloji Dergisi*, 17, 137-152.
- Al Haris, M., & Arum, P. R. (2022). Negative binomial regression and generalized Poisson regression models on the number of traffic accidents in central Java. *Barekeng: Jurnal Ilmu Matematika dan Terapan*, 16(2), 471-482.
- Arat, N. (1996). *Türkiye’de kadın olmak*. Say Yayınları.
- Beckmannshagen, M., & Schröder, C. (2020). Earnings inequality and working hours mismatch. *Social Science Research Network*, (Erişim Adresi: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3584328)
- Callister, P. (2005). Overworked families? Changes in the paid working hours of families with young children, 1986 to 2001. *Social Policy Journal of New Zealand*, 24(1), 60-1.
- Cameron, A. C., & Trivedi, P. K. (2013). *Regression analysis of count data* (Vol. 53). Cambridge University Press.
- Coltrane, S. (2010). Fathering: Paradoxes, contradictions, and dilemmas, *Men’s Lives*. Ed. M. Kimmel, & M. Messner, Allyn & Bacon, 434-449.
- Drago, R., & Tseng, Y. (2003). *Family structure, usual and preferred working hours and egalitarianism*. 2003 Human-In-the-Loop Data Analytics (HILDA) Conference, Melbourne, Australia.
- Durmuş, B., & Güneri, Ö. İ. (2020). An application of the generalized poisson model for over dispersion data on the number of strikes between 1984 and 2017. *Alphanumeric Journal*, 8(2), 249-260.
- Elliott, J. R., & Joyce, M. S. (2004). The effects of race and family structure on women's spatial relationship to the labor market. *Sociological Inquiry*, 74(3), 411-435.
- Erbil, N., & Pasinlioğlu, T. (2004). Kadının ailede karar vermeye etkisi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 7(2),1-11.
- Gabriella, A., Abdullah, S., & Soemartojo, S. M. (2019). *Comparison of Poisson and Quasi-Poisson regression: A simulation study*. International Conference on Statistics and Analytics 2019.
- Giddens, A. (2012). *Sosyoloji*. Kırmızı Yayınları.
- Goldberg, S. (1977). *The inevitability of patriarchy*. Temple Smith.
- Heath, J. A., & Ciscel, D. H. (1988). Patriarchy, family structure and the exploitation of women’s labor. *Journal of Economic Issues*, 22(3), 781-794.
- İncir, G. (1998). Vardiyalı çalışma ve kronobiyojik araştırmalar. *MPM Yayını*, 1, 59-72.
- Karlı, E. (2019). Modernleşme sürecinde çözülen aile yapısı ve kadının yeniden inşası. *Uluslararası Hukuk ve Sosyal Bilim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 1-14.

- Kusuma, R. D., & Purwono, Y. (2019). *Zero-inflated poisson regression analysis on frequency of health insurance claim PT. XYZ*. 12th International Conference on Business and Management Research.
- McCall, L. (2000). Gender and the new inequality: Explaining the college/non-college wage gap. *American Sociological Review*, 65(2), 234-255.
- Moen, P. (2005). *The career quandary*. Population Reference Bureau.
- Moreh, J. (1986). Women, men, and society. *Kykios*, 39(2), 209-229.
- Moya, M., Expósito, F., & Ruiz, J. (2000). Close relationships, gender, and career salience, *Sex Roles*. 42, 9-10, 825-846.
- Neumark, D. (2018). Experimental research on labor market discrimination. *Journal of Economic Literature*, 56(3), 799-866.
- Önel, N. (2006). *İş-aile çatışmasının çalışan kadının aile içi ilişkileri üzerine etkileri*. [Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi].
- Pencavel, J. (2015). The productivity of working hours. *The Economic Journal*, 125(589), 2052-2076.
- Pocock, B. (2001). *The effect of long hours on family and community life*. Queensland Department of Industrial Relations, Brisbane, Australia.
- Powell, G.N., & Greenhaus, J.H. (2010). Sex, gender, and decisions at the family - work interface. *Journal of Management*, 36(4), 1011-1039.
- Prahtama, A., Warsito, B., & Mukid, M. A. (2018). Analysis of the number infant and maternal mortality in central Java Indonesia using spatial-poisson regression. *Media Statistika*, 11(2), 135-145.
- Sarıca, Y. P. S., & Çağlı, E. (2018). İş-aile yaşamında dengeyi bulma çabaları: Ülke incelemeleri. *Sosyal Güvenlik Dergisi*, 8(1), 95-118.
- Sparks, K., Cooper, C., Fried, Y., & Shirom, A. (1997). The effects of hours of work on health: A meta-analytic review. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 70(4), 391-408.
- Stier, H., & Lewin-Epstein, N. (2003). Time to work: A comparative analysis of preferences for working hours. *Work and Occupations*, 30(3), 302-326.
- Tamar, M. (2013). *Poisson regresyonu*. Fırat Üniversitesi.
- Zwilling, M. (2013). Negative binomial regression. *The Mathematica Journal*, 15.

Makale Bilgi Formu

Yazarların Katkıları: Bu makalenin yazımına tüm yazarlar eşit katkıda bulunmuştur. Tüm yazarlar son metni okumuş ve onaylamıştır.

Çıkar Çatışması Bildirimi: Yazarlar tarafından potansiyel çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Telif Beyanı: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Destek/Destekleyen Kuruluşlar: Bu araştırma için herhangi bir kamu kuruluşundan, özel veya kâr amacı gütmeyen sektörlerden hibe alınmamıştır

Etik Onay ve Katılımcı Rızası: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunmaktadır.

İntihal Beyanı: Bu makale iThenticate tarafından taranmıştır.